

Motion till riksdagen 2006/07:A31

av Ulf Holm m.fl. (mp)
med anledning av prop. 2006/07:89

Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 procent av tidigare dagsförtjänst.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att en sökande under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod har rätt att begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att behålla möjligheten till förlängning av ersättningsperioden från 300 till längst 600 ersättningsdagar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skyndsamt lösa finansieringen av de problem som orsakats av regelförändringarna i arbetslöshetsförsäkringen för kulturarbetare, fiskare, säsonganställda och andra som kan härledas till samma problematik.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att skyldigheten för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen ska avskaffas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att regeringen måste följa utvecklingen och analysera konsekvenserna bl.a. ur ett funktionshindersperspektiv, vad gäller avskaffandet av regeln att arbetsgivare måste anmäla lediga platser.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att AMS och länsarbetsnämnderna ska avvecklas och en ny sammanhållen myndighet ska bildas.

Fel! Okänt namn

Individuellt utformade åtgärder

Regeringen föreslår att aktivitetsgarantin ska ersättas med jobb- och utvecklingsgarantin. I denna garanti ska det ingå individuellt utformade åtgärder som syftar till att så snabbt som möjligt få ut deltagarna i arbete, enligt regeringen.

Det kan ju låta bra. Men frågan är om det alltid är bra med ”så snabbt som möjligt”. I vissa individuella fall borde det kanske mer handla om eftertänksamhet och långsiktighet för att hjälpa till att slussa in individer på rätt spår. För människor är dess bättre inga maskiner som kan flyttas fram och tillbaka lite hur som helst.

Samtidigt kan vi konstatera att arbetsmarknadspolitiken inte varit tillräckligt träffsäker. Balansen och samordningen mellan åtgärdsarbeten, utbildning och kompetensutveckling har inte tillräckligt svarat mot arbetsmarknadens behov.

Mot bland annat den bakgrunden välkomnar Miljöpartiet idén om individuellt utformade åtgärder. Så måste det vara om arbetsmarknadsprogrammen ska syfta till att förena människors rätt till arbete och arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft.

Höjd ersättning i jobb- och utvecklingsgarantin

De senaste årens utveckling har inneburit högre sysselsättning, fler nya jobb på den öppna arbetsmarknaden och lägre arbetslöshet. Men fortfarande är arbetslösheten hög. Det gäller i synnerhet bland ungdomar som dessutom i högre grad än andra tvingas till otrygga anställningsformer och ofrivilligt deltidsarbete. Arbetsmarknadsprogrammets tid är således inte över.

Det bekymrar oss dock att regeringen uppenbarligen saknar idéer om innehåll i jobb- och utvecklingsgarantin. Vi hade förväntat oss ett mer konkret innehåll. För även om den individuella utformningen innebär att den för individen kommer att se olika ut borde det i propositionen åtminstone finnas exempel på vilka åtgärder som kan vara aktuella.

Det finns också personer i gruppen av långtidsarbetslösa som förmodligen aldrig kommer att kunna ta sig ut på den öppna konkurrensutsatta arbetsmarknaden. För den gruppen menar vi att det är bättre att utforma stöd som också ger dem möjlighet att jobba i till exempel den ideella föreningsrörelsen.

Vi vill dessutom göra satsningar som ökar möjligheten att bygga ut de sociala arbetskooperativen. Miljöpartiet föreslog i budgetmotionen för 2007 att ersättningen till handledare för funktionshindrade, anordnarstöd, ska öka från 120 till 300 kronor per dag.

Regeringen föreslår att ersättningen för deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin ska vara 65 procent av tidigare dagsförtjänst. Dock med minst det grundbelopp som lämnas inom arbetslöshetsförsäkringen, det vill säga 320 kronor. Det betyder för flertalet att ersättningen vid deltagande i garantin

Fel! Okänt namn på

blir lägre än ersättningen vid arbetslöshet. Dessutom trappas ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen ned från 80 till 70 procent av tidigare dagsförtjänst efter 200 ersättningsdagar.

Vi menar att det är dags att höja ersättningen vid deltagande i arbetsmarknadsprogram. Det är orimligt att deltagande i aktiviteter som syftar till att bryta arbetslösheten ger mindre inkomster än vid arbetslöshet. Dessutom är det statsfinansiella läget mycket bra, vilket innebär att det finns ekonomiskt utrymme för en förbättring för denna, ekonomiskt sett, hårt ansatta grupp.

Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa och deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin och ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 procent av tidigare dagsförtjänst. Det är en relativt billig reform. Följande gäller enligt riksdagens utredningstjänst:

Att höja ersättningsgraden till 80 procent i a-kassan oavsett arbetslöshets-tid beräknas leda till en negativ finansiell effekt för offentlig sektor på 0,4 miljarder kronor år 2008. Utbetalningen av ersättning beräknas öka med 0,6 miljarder kronor. Utbetalningen påverkar statens kostnader för ålderspensionsavgift och kommunernas skatteintäkter.

Tabell 1. Finansiell effekt av höjd ersättningsgrad i arbetslöshetsförsäkringen till 80 %, miljarder kronor

	2008	2009
Staten	-0,7	-0,6
Varav arbetslöshetsersättning	-0,6	-0,5
Ålderspensionsavgift	-0,1	-0,1
Statlig inkomstskatt	0,0	0,0
Kommunerna	0,2	0,2
Ålderspensionssystemet	0,1	0,1
Totalt offentliga sektorn	-0,4	-0,3

Eftersom ersättningsnivåer i aktivitetsstödet enligt gällande regler är desamma som i a-kassan redovisas här effekterna av att även ersättningen i aktivitetsstödet höjs.

Det är för närvarande inte möjligt att med hjälp av Fasitmodellen dela upp ersättningstagarna med aktivitetsstöd efter tid med ersättning. En schablon har därför använts för att göra beräkningen. Av personerna med inkomstrelaterat aktivitetsstöd har, enligt schablonen, 28 procent en ersättningsperiod som överstiger 200 dagar och därmed en ersättningsgrad på 70 procent. Andelen som har en ersättningsgrad på 65 procent uppskattas till 48 procent. Det finns även en mindre grupp som har en ersättningsperiod som understiger 100 dagar och som därmed påverkats av sänkningen av det förhöjda taket från 730 till 680 kronor. Eftersom effekten är relativt liten har den undantagits från redovisningen.

Tabell 2. Finansiell effekt höjd ersättning. Aktivitetsstödet till 80 %, miljarder kronor

Fel! Okänt namn på

	2008	2009
Staten	-0,7	-0,7
Varav aktivitetsstöd	-0,7	-0,7
Ålderspensionsavgift	-0,1	-0,1
Statlig inkomstskatt	0,0	0,0
Kommunerna	0,2	0,2
Ålderspensionssystemet	0,1	0,1
Totalt offentliga sektorn	-0,4	-0,4

För statskassan handlar det således om småpengar, men för den enskilde deltagaren i jobb- och utvecklingsgarantin rör det sig om ett icke obetydligt belopp.

Behåll rätten att söka arbete i närområdet

Regeringen föreslår att rätten för en sökande att under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet avskaffas.

Det verkar som om regeringen lever i villfarelsen att ingen arbetslös person vill ha ett nytt arbete innan de utnyttjat hela perioden med rätt till a-kassa. Den tycks anse att varje person gör allt som står i dess makt att suga ut varje a-kassekrona innan de är beredda att ta ett nytt jobb.

I verkligheten är det precis tvärtom. En förkrossande majoritet av de arbetslösa gör allt vad som rimligen kan begäras av dem för att få jobb med anständig lön och rimliga arbetsvillkor i övrigt. Många är också de som med liv och lust begivet sig till annan ort för att med glädje ta ett nytt jobb.

Men livssituationen för de flesta är inte sådan att man från en dag till annan fullständigt kan förändra sitt liv. Vi är sociala varelser som på mer än ett sätt lever i förhållande till medmänniskor. Män och kvinnor har ansvar för familjemedlemmar, släkt och vänner. Barn ska lämnas och hämtas på förskolan, köras till fritidsaktiviteter och nattas när det är dags att lägga sig på kvällen.

Då är det rimligt med tid för omställning som gör det möjligt att veckopendla eller flytta till annan ort utan att priset blir att livet fullständigt haverar.

Borttagande av 100-dagarsregeln blir med stor sannolikhet en kvinnofälla. Mönstret, att det som regel är mannen som tar jobb på annan ort, riskerar öka med regelförändringen. Med det följer veckopendling eller flytt, vilket i sin tur innebär att kvinnors ansvar för hem, barn och övriga anhöriga ökar än mer när vi i stället borde gå åt andra hållet, att mannen tar större ansvar för barn och hemmet. Det är tydligt att regeringen även i detta avseende saknar jämställdhetsperspektiv.

Behåll rätten att söka arbete inom yrkeskompetensen

Det är likaså oacceptabelt att personer som hamnar i arbetslöshet inte får rimlig tid för att söka jobb som finns inom ramen för dennes yrkeskompetens. Det är orimligt utifrån den enskilde arbetssökandes perspektiv och kan bli rent kontraproduktivt om vi ser ett värde i att människor skaffar sig kunskaper och kompetens. Men det kan också drabba arbetsgivarna negativt. Risker är ju att arbetssökande med hög kompetens hamnar på jobb som de är överkvalificerade för.

Sedan regeringen infört högre egenavgifter i arbetslöshetsförsäkringen har, i skrivande stund, över 100 000 personer lämnat a-kassan. Det handlar i hög grad om personer som anser sig vara i en situation som innebär liten risk för arbetslöshet. Men det handlar också om personer som genom regelförändringarna i a-kassan får allt svårare att över huvud taget få ersättning från a-kassan. På samma sätt riskerar det att bli om 100-dagarsregeln avskaffas. Försäkringsmässigheten försvagas och få lär vara intresserade av att betala en premie, dessutom en höjd sådan, till en försäkring där reglerna är sådana att det ifrågasätts om man får använda försäkringen när man hamnar i ofrivillig arbetslöshet.

Miljöpartiet anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag att avskaffa rätten för en sökande att under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet.

Behåll möjligheten till förlängning av ersättningsperioden

Regeringen föreslår att dagens möjlighet till förlängning av ersättningsperioden från a-kassan, från 300 till längst 600 dagar, avskaffas. Det är ett dåligt förslag då vi vet att det finns arbetslösa som kommer att ha mycket svårt att snabbt hitta ett nytt lämpligt jobb. Det är också oklart vad åtgärden, jobb- och utvecklingsgarantin, egentligen innehåller. Vi ser mot den bakgrunden en betydande risk att arbetslösa personer hamnar mellan stolarna och därmed blir utan ersättning. Miljöpartiet yrkar därmed avslag på regeringens förslag om avskaffande av möjligheten till förlängning av ersättningsperioden.

Fel! Okänt namn

Lös problem som uppstått med regelförändringar i a-kassan

Flera olika regelförändringar i arbetslöshetsförsäkringen, exempelvis vad som gäller vid bisyssla, gör det svårare för grupper som till exempel kulturarbetare, fiskare och säsonganställda att kunna nyttja arbetslöshetsförsäkringen som tidigare.

Enligt vår mening ska arbetslöshetsförsäkringen vara en omställningsförsäkring vid arbetslöshet. Den ska således inte vara ett förtäckt statligt stöd till grupper som beroende av orimliga anställningsformer behöver ha ekonomiskt stöd för att klara sin försörjning. Med det menar vi förstås inte att dessa grupper ska ställas på bar backe – tvärtom – men det krävs att regeringen löser dessa gruppers ekonomiska problem på annat sätt än genom finansiering via a-kassan.

Regeringsrepresentanter har vid ett flertal tillfällen påtalat att de inser att de nya a-kassareglerna innebär problem för till exempel kulturarbetare men att dessa problem måste lösas på annat sätt. Enligt vår mening är det nu hög tid att detta ”på annat sätt” konkretiseras av regeringen. Nu krävs det riktiga pengar, inte tomt prat.

Miljöpartiet föreslår regeringen att skyndsamt lösa finansieringen av de problem som orsakats av regelförändringarna i arbetslöshetsförsäkringen för kulturarbetare, fiskare, säsonganställda och andra som kan härledas till samma problematik.

Fackliga arbetsförmedlingar

Regeringen föreslår att skyldigheten för arbetsgivare att anmäla ledig plats till den offentliga arbetsförmedlingen ska avskaffas.

Det är Miljöpartiets uppfattning att det är bra med fler arbetsförmedlingar än den offentliga. Vi ser ett värde i bemanningsbranschen och välkomnar alla seriösa aktörer som kan medverka till att hjälpa arbetslösa till ett arbete.

De tre SACO-förbunden, Civilekonomerna, Jusek och Naturvetarförbundet, har på eget initiativ startat ett pilotprojekt kring jobbförmedling för att snabbt få ut arbetslösa akademiker i arbetslivet. Denna typ av initiativ bör enligt vår mening uppmuntras av staten. Vi är övertygade om att fackens lokala kännedom om sina egna medlemmar och förutsättningarna på de lokala arbetsmarknaderna ger dem goda förutsättningar för arbetsförmedlande uppgifter. Det är gällande också i minst lika hög grad bland TCO- och LO-facken liksom för avtalsslutande arbetsgivarorganisationer.

Mot denna bakgrund anser vi att staten ska kunna ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalsslutande parter på arbetsmarknaden. Det handlar inte om att staten ska helfinansiera verksamheten utan snarare visa att det är en verksamhet som staten vill uppmuntra.

Fel! Okänt namn på

Men att det finns flera utförare på arbetsförmedlingsområdet får inte innebära att man släpper ambitionen att arbetssökande så enkelt som möjligt ska ha tillgång till det samlade utbudet av nya jobb. Vi menar således att även om själva lagstiftningen upphör så ska det ingå i den nya myndighetens uppdrag att verka för att alla lediga jobb ska registreras i den offentliga platsbanken. Det är viktigt med tanke på vad Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Handikappombudsmannen (HO) tar upp i sina remissvar. IFAU menar att om färre företag anmäler lediga jobb till arbetsförmedlingen blir det än mindre ändamålsenligt att koppla sökkrav till jobb som söks via förmedlingen. HO anser att en samlad platsbank är ett värdefullt hjälpmedel inte minst för arbetssökande med funktionshinder. Miljöpartiet anser att regeringen noga måste följa utvecklingen och analysera konsekvenserna bland annat ur ett funktionshindersperspektiv, vad gäller avskaffandet av regeln att arbetsgivare måste anmäla lediga platser.

En myndighet – Arbetsförmedlingen

Regeringen föreslår att AMS och länsarbetsnämnderna ska avvecklas och en ny sammanhållen myndighet ska bildas. Myndighetens namn ska vara Arbetsförmedlingen.

Miljöpartiet är överens med regeringen om en sammanhållen myndighet. Samtidigt vill vi i likhet med regeringen betona att det även fortsättningsvis kommer att krävas lokal och regional samordning för att lösa uppdraget. En sådan samordning bör inte följa länsindelningens gränser, då verklighetens arbetsmarknadsregioner växt fram på helt andra grunder. Samordningen ska således utgå från arbetsmarknadens förutsättningar, inte administrativa gränser.

Stockholm den 11 april 2007

Ulf Holm (mp)

Esabelle Reshdouni (mp)

Mats Pertoft (mp)

Thomas Nihlén (mp)